

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 113/14

Λουξεμβούργο, 3 Σεπτεμβρίου 2014

Απόφαση στην υπόθεση C-201/13
Johan Deckmyn και Vrijheidsfonds VZW κατά Helena Vandersteen κ.λπ.

Όταν η παρωδία μεταδίδει εισάγον δυσμενείς διακρίσεις μήνυμα, ο κάτοχος των δικαιωμάτων επί του παρωδούμενου έργου μπορεί να αξιώσει τη μη σύνδεσή του με το μήνυμα αυτό

Τα ουσιαστικά και μοναδικά χαρακτηριστικά της παρωδίας είναι, αφενός, ότι αναφέρεται σε υφιστάμενο έργο ως προς το οποίο πρέπει να παρουσιάζει αντιληπτές διαφορές και, αφετέρου, ότι συνιστά εκδήλωση χιούμορ ή διακωμωδήσεως

Η οδηγία περί των δικαιωμάτων δημιουργού¹ προβλέπει ότι οι δημιουργοί έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν την αναπαραγωγή και την παρουσίαση των έργων τους στο κοινό. Τα κράτη μέλη μπορούν, πάντως, να επιτρέπουν τη χρήση έργου, χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού του, για γελοιογραφία, παρωδία ή μίμηση.

Ο J. Deckmyn, μέλος του Vlaams Belang (φλαμανδικού πολιτικού κόμματος), διένειμε κατά τις εορταστικές εκδηλώσεις που διοργάνωσε η πόλη της Γάνδης (Βέλγιο) για το νέο έτος, ημερολόγιο του έτους 2011. Το εξώφυλλο των ημερολογίων αυτών έφερε σχέδιο το οποίο ήταν παρόμοιο με το εικονιζόμενο στο εξώφυλλο επεισοδίου του κόμικ «Suske en Wiske»² το οποίο δημιουργήθηκε το 1961 από τον Willy Vandersteen, με τίτλο στην γλώσσα του πρωτοτύπου «De Wilde Weldoener»³, ο οποίος μπορεί να μεταφραστεί ως «Ο καταναγκαστικός ευεργέτης». Το πρωτότυπο σχέδιο απεικόνιζε έναν από τους κύριους χαρακτήρες του επεισοδίου, ο οποίος έφερε λευκό χιτώνα και περιτριγυριζόταν από πρόσωπα τα οποία προσπαθούσαν να μαζέψουν τα κέρματα τα οποία πετούσε γύρω του. Στο σχέδιο που έφεραν τα ημερολόγια του J. Deckmyn, ο χαρακτήρας αυτός είχε αντικατασταθεί από τον δήμαρχο της πόλης της Γάνδης, ενώ τα άτομα που μαζευαν τα κέρματα ήταν έγχρωμα, με καλυμμένο πρόσωπο.

Εκτιμώντας ότι το σχέδιο αυτό και η παρουσίασή του στο κοινό συνιστούν προσβολή των δικαιωμάτων τους δημιουργού, κληρονόμοι του W. Vandersteen καθώς και άλλοι κάτοχοι δικαιωμάτων επί της εν λόγω σειράς κόμικ στράφηκαν κατά του J. Deckmyn και του Vrijheidsfonds (σωματείου που χρηματοδοτεί το Vlaams Belang). Εκτιμούν ότι η παρωδία πρέπει να είναι αυταπόδεικτο ότι είναι πρωτότυπη, κάτι που προδήλως δεν συντρέχει εν προκειμένω. Προσάπτουν, επίσης, στο επίμαχο σχέδιο ότι μεταδίδει εισάγον δυσμενείς διακρίσεις μήνυμα. Ενώπιον των βελγικών δικαστηρίων, ο J. Deckmyn και το Vrijheidsfonds υποστηρίζουν ότι το επίμαχο σχέδιο αποτελεί πολιτική γελοιογραφία και, ως εκ τούτου, παρωδία, οπότε πρέπει να τύχει εφαρμογής η προβλεπόμενη από την οδηγία εξαίρεση για αυτού του είδους τα έργα.

Το hof van beroep te Brussel (εφετείο των Βρυξελλών), επιληφθέν δικαστήριο κατόπιν ασκήσεως εφέσεως, ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει τις προϋποθέσεις τις οποίες ένα έργο πρέπει να πληροί ώστε να μπορεί να χαρακτηριστεί ως παρωδία.

Με τη σημερινή απόφασή του, το Δικαστήριο υπενθυμίζει, πρώτον, ότι ο ορισμός της έννοιας της παρωδίας πρέπει να καθορίζεται σύμφωνα με το σύνηθες νόημά της στην καθημερινή γλώσσα λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου εντός του οποίου αυτή χρησιμοποιείται και των σκοπών που

¹ Οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167, σ. 10).

² Με τίτλο στη γαλλική γλώσσα: «Bob et Bobette».

³ Με τίτλο στη γαλλική γλώσσα: «La tombe hindoue».

επιδιώκει η οδηγία. Στην καθημερινή γλώσσα, ουσιαστικά χαρακτηριστικά της παρωδίας είναι, αφενός, ότι αναφέρεται σε υφιστάμενο έργο ως προς το οποίο πρέπει να εμφανίζει αντιληπτές διαφορές και, αφετέρου, ότι συνιστά εκδήλωση χιούμορ ή διακωμωδήσεως.

Αντιθέτως, η παρωδία δεν πρέπει να έχει δικό της πρωτότυπο χαρακτήρα πέραν του να παρουσιάζει αντιληπτές διαφορές σε σχέση με το παρωδούμενο πρωτότυπο έργο. Ομοίως, δεν απαιτείται να μπορεί να αποδοθεί σε πρόσωπο άλλο από τον δημιουργό του πρωτότυπου έργου ούτε να αφορά το πρωτότυπο έργο ή να αναφέρει την πηγή του παρωδούμενου έργου.

Δεύτερον, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η εφαρμογή της εξαιρέσεως λόγω παρωδίας, την οποία προβλέπει η οδηγία, πρέπει να επιτυγχάνει μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ, αφενός, των συμφερόντων και των δικαιωμάτων των δημιουργών και των άλλων κατόχων δικαιωμάτων και, αφετέρου, της ελευθερίας εκφράσεως του προσώπου που επιθυμεί να επικαλεστεί την εξαίρεση αυτή. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, **εφόσον η παρωδία μεταδίδει εισάγον δυσμενείς διακρίσεις μήνυμα** (για παράδειγμα, με την αντικατάσταση απλών προσώπων από έγχρωμα άτομα με καλυμμένο πρόσωπο), **οι κάτοχοι δικαιωμάτων επί του παρωδούμενου έργου έχουν, καταρχήν, έννομο συμφέρον να μη συνδέεται το έργο τους με τέτοιου είδους μήνυμα.**

Απόκειται στο βελγικό δικαστήριο να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της προκειμένης υποθέσεως, αν η εφαρμογή της εξαιρέσεως λόγω παρωδίας επιτυγχάνει τη δίκαιη ισορροπία μεταξύ των διαφορετικών συμφερόντων των ενδιαφερομένων.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582